

Quickscan flora en fauna Vijfheerenlanden Vianen

12 december 2013

ZOON ECOLOGIE

Colofon

Titel	Quickscan flora en fauna Vijfheerenlanden Vianen
Opdrachtgever	mRO
Uitvoerder	ZOON ECOLOGIE
Auteur	C.P.M. Zoon
Datum	12 december 2013

ZOON ECOLOGIE

Balkerweg 60, 7738 PB, Witharen

tel: 0523-676.470, 06-22682040

e-mail: info@zoon-ecologie.nl

Onderdeel van Ecologen Collectief Oost Nederland (ECO).

Ervaring sinds 1980 met veldonderzoek naar flora en vegetatie in Nederland en met faunaonderzoek in Europa.

Vanaf 1986 is gewerkt aan vorming van natuurbeleid van overheden en effectbeoordeling van ruimtelijke plannen in Nederland.

Vanaf 1990 ervaring met mitigeren van autowegen, terreinbeheer en natuurontwikkeling.

Sinds 2010 natuurbegrazing met een eigen schaapskudde.

Inhoud

Inleiding

- Ligging van het terrein
- Het plan
- Status van het terrein in het natuurbeleid

Noodzaak van een natuurtoets

- Toets in het kader van gebiedsbescherming
- Toets in het kader van soortbescherming
 - Beschermingscategorieën Flora- en faunawet*
 - Aangepaste lijst van beschermde vogelsoorten*
 - Zorgplicht soortbescherming*
 - Rode lijst van bedreigde soorten*

Natuurwaarden

- Onderzoek
- Toestand van de natuur
- Aangetroffen beschermde soorten
- Bestaande gegevens van beschermde soorten
- Het belang van het terrein voor beschermde soorten
- Het belang van het terrein voor beschermde gebieden

Effecten

- Effecten van het plan op beschermde soorten
- Effecten van het plan op beschermde gebieden

Conclusies

Aanbevelingen

- Nader onderzoek
- Mogelijkheden voor mitigatie en compensatie van negatieve effecten
- Ontheffingen

Bijlagen

Inleiding

Ligging van het terrein

Het plangebied ligt juist ten oosten van het oude centrum van Vianen, oostelijk van de sluis in het Merwedekanaal.

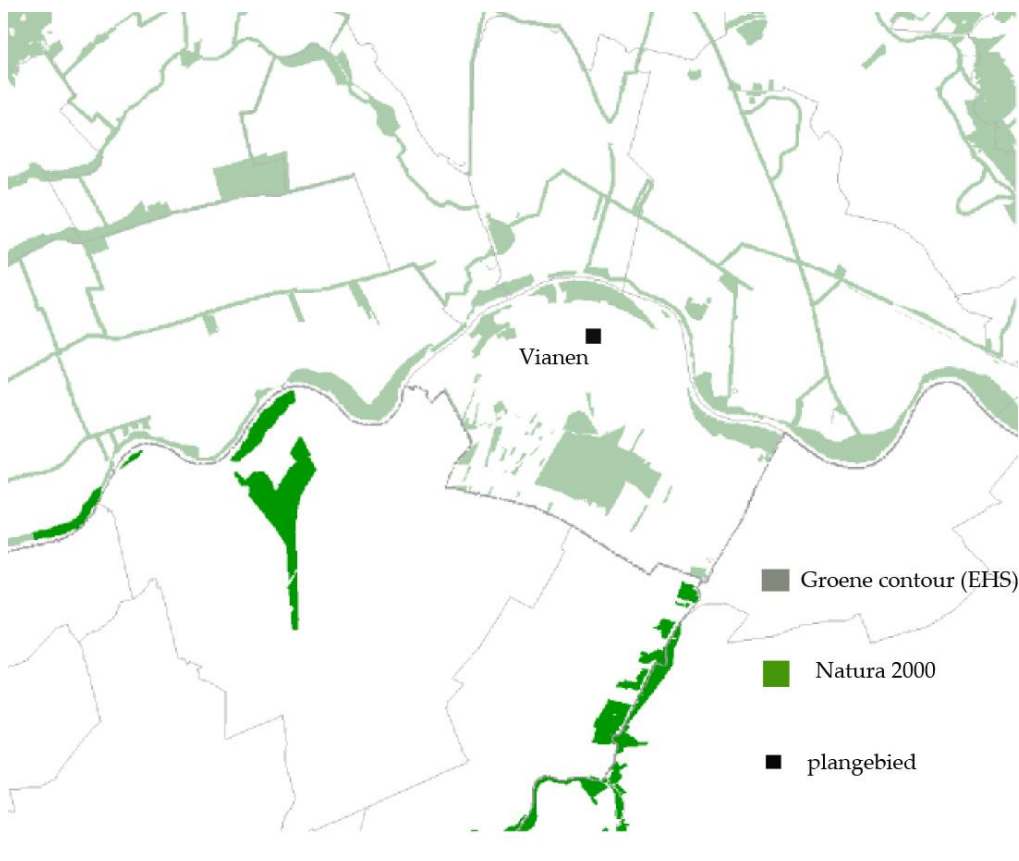
Het plan

De flat Goudplevier wordt gesloopt en er wordt een nieuw gebouw vlakbij weer opgetrokken.

Bij twee flats wordt aan de kopse gevel een nieuw gebouw gekoppeld.

Het nutsgebouwtje bij de Hoekenstraat en de grondgedekte kelder worden verwijderd (met hun begroeiing) en vervangen door een rijtje grondgebonden woningen.

Status van het gebied in het natuurbeleid

Noodzaak van een natuurtoets

Toets in het kader van gebiedsbescherming

Voor elke ingreep, beheersplan, bestemmingsplan of bouwplan, dient onderzocht te worden of er negatieve effecten mogelijk zijn op de instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000 gebieden of Beschermd Natuurmonumenten. Deze doelstellingen zijn geformuleerd als populaties van soorten en habitats.

Voor gebieden die door de Nederlandse regering definitief zijn aangewezen, wordt getoetst, op grond van de Natuurbeschermingswet 1998, aan de definitieve instandhoudingsdoelstellingen.

Bij gebieden die wel aangemeld zijn, maar nog niet definitief aangewezen door de Nederlandse regering, wordt getoetst aan de ontwerp instandhoudingsdoelen.

De opbouw van deze zogenaamde "habitattoets" wordt weergegeven in bijlage 2.

Voor ingrepen in de EHS, geldt het principe "Nee-tenzij", waarvoor elke provincie in het kader van de provinciale structuurvisie een toetsingsschema opgesteld heeft. Ingrepen binnen de EHS zijn niet toegestaan, tenzij significante verslechtering van de wezenlijke waarden en kenmerken voorkomen wordt.

Toets in het kader van soortbescherming

Bij elk plan dat ingrijpt op standplaatsen van planten of vaste verblijfplaatsen van dieren, dient getoetst te worden wat het effect is op beschermde soorten, die met name genoemd zijn in de Flora- en faunawet. De Flora- en faunawet geldt altijd en overal, waar beschermde soorten voorkomen.

In deze wet worden beschermde soorten in drie beschermingscategorieën ingedeeld.

Beschermingscategorieën Flora- en faunawet

Tabel 1	Algemene soorten waarvoor geen ontheffing aangevraagd hoeft te worden bij bestendig beheer of ruimtelijke ontwikkeling. Anders is wel ontheffing nodig voor verstoren of vernietigen en er geldt altijd de zorgplicht (art.2).
Tabel 2	Soorten waarvoor ontheffing aangevraagd moet worden, behalve als er gewerkt wordt volgens een door de minister goedgekeurde gedragscode, waarbij de zorgplicht blijft gelden. Ontheffing kan worden verleend als de gunstige staat van instandhouding van de soort niet in gevaar komt.
Tabel 3	Zeldzame soorten, waarvoor altijd ontheffing aangevraagd moet worden. Ontheffing wordt alleen verleend als voldaan wordt aan alle volgende criteria: én - er sprake is van een in de wet genoemd belang én - er geen alternatieven zijn én - de ingreep geen afbreuk doet aan de gunstige staat van instandhouding van de soort Voor soorten uit Habitatrichtlijn bijlage IV (alle in tabel 3) is alleen ontheffing voor een ruimtelijke ontwikkeling mogelijk bij een dringende reden van openbaar belang. Voor Vogelrichtlijnsoorten (alle vogels en alle in tabel 3) is geen ontheffing bij ruimtelijke ontwikkeling mogelijk, ook niet bij een dringende reden van openbaar belang.

Aangepaste lijst van beschermde vogelsoorten

Van alle vogelsoorten zijn de bewoonde nesten tijdens het broedseizoen beschermd. Daarboven zijn nesten en verblijfplaatsen van vogels jaarrond beschermd, als deze:

- het gehele jaar gebruik maken van de verblijfplaatsen (cat 1);
- honkvaste koloniebroeders zijn (cat. 2);
- honkvaste niet-koloniebroeders zijn (cat 3);
- zelf geen nest maken en elk jaar naar hetzelfde nest terugkeren (cat 4).

Indien het voortbestaan op locatie van beschermde soorten planten of dieren uit tabel 2 en 3 door de ingreep negatief beïnvloed worden, is sprake van overtreding van de Flora- en faunawet.

Voor soorten van Habitatrichtlijn bijlage IV en Vogelrichtlijnsoorten (alle vogels) dient het plan zo uitgevoerd te worden dat de duurzame instandhouding van deze soorten niet bedreigd wordt en de ecologische functionaliteit niet in gevaar komt. Overtreding van de Flora- en faunawet wordt zo voorkomen. Initiatiefnemer dient dit aannemelijk te maken door middel van een activiteitenplan, dat door het ministerie van EZ goedgekeurd kan worden.

Ook onbeschermde soorten mogen niet onnodig moedwillig vernietigd worden. Iedereen dient zich te houden aan de zorgplicht (art. 2 Flora- en faunawet).

Zorgplicht soortbescherming

Voor alle soorten geldt de zorgplicht (art. 2 Flora- en Faunawet).

Dit houdt in dat de ingreep op zodanige wijze dient plaats te vinden, dat de schade aan soorten zoveel mogelijk beperkt wordt.

Men dient bij de uitvoering rekening te houden met kwetsbare perioden van soorten (voortplantingstijd, overwintering).

Alle soorten die tijdens de ingreep aangetroffen worden dienen verplaatst of beschermd te worden, zodat zij behouden kunnen blijven.

Vaak is hiervoor deskundige begeleiding nodig bij de uitvoering van het plan.

Rode lijst van bedreigde soorten

Soorten zijn opgenomen in de rode lijsten, omdat ze kwetsbaar zijn. Verstoring en vernietiging van leefgebied en individuen heeft bij deze soorten mogelijk eerder gevolgen voor het duurzaam voortbestaan van populaties, dan bij soorten die niet kwetsbaar zijn. De rode lijsten hebben een signaalfunctie en zijn geen wettelijk toetskader.

Natuurwaarden

Onderzoek

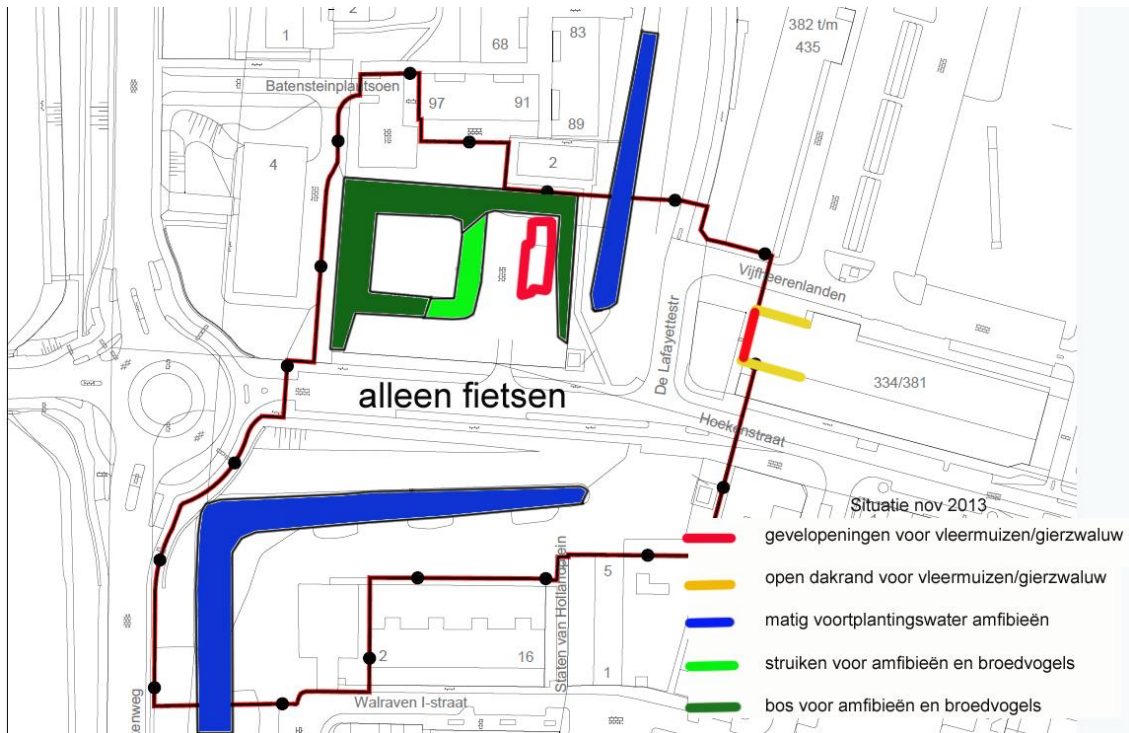
Op de volgende data is het plangebied bezocht:

datum	tijd	doel	weer
12 nov 2013	15-18 u	biotoopgeschiktheid	Motregen

Toestand van de natuur

Hoekenstraat

situatie Hoekenstraat

Bij de Hoekenstraat ligt een terrein van een nutsbedrijf. Het terrein is niet toegankelijk en daardoor erg rustig. Er staat een gebouwtje met veel spouwopeningen, die het zeer geschikt maken als verblijfplaats voor vleermuizen. Een reservoir is met grond gedekt en begroeid met braamstruweel en jong loofbos. Dit deel is zeer geschikt als land- en winterbiotoop voor amfibieën en als broedgebied van struweelvogels.

Aan twee kanten ligt vlakbij water zonder wezenlijke barrières (de weg is gesloten voor auto's). dit water is matig geschikt als voortplantingsgebied voor amfibieën, omdat er weinig helofyten en waterplanten zijn.

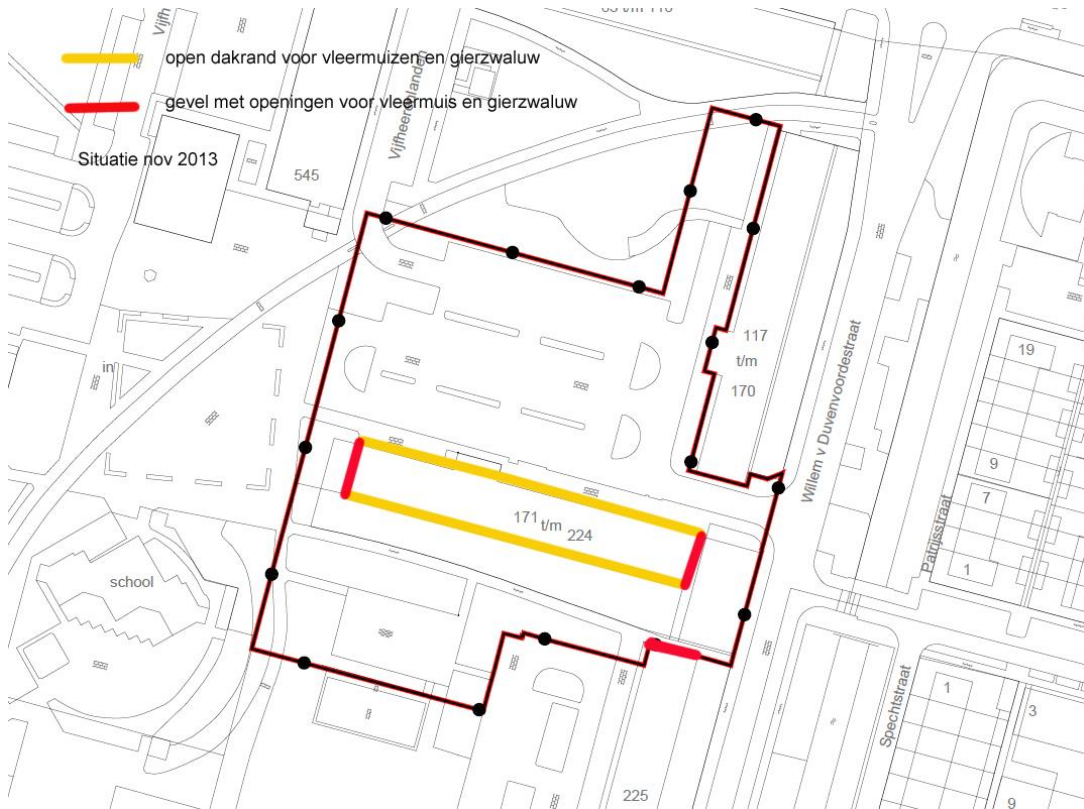

Langs het water staan solitaire bomen, die het gebied zeer geschikt maken als jachtgebied voor vleermuizen.

De overige groene ruimte wordt beheerd als gazon. De kopgevel van de flat bij de Lafayettestraat heeft openingen op hoogte, die mogelijk in trek zijn bij gierzwaluwen en vleermuizen als verblijfplaatsen.

Er is weinig relatie met gebieden buiten de wijk. De relatie met het Merwedekanaal ten westen wordt gefrustreerd door een drukke weg.

Goudplevier

situatie Goudplevier

De flat Goudplevier en de flat aan de van Duivenvoordestraat hebben in de kopse gevels openingen op grote hoogte, die mogelijk in trek zijn bij vleermuizen en gierzwaluwen.

Ook de dakrand kent aantrekkelijke openingen voor deze soortengroep.

In de openbare ruimte staan oude en jonge platanen, alle zonder holtes. Deze bomen kunnen belangrijk zijn als orientatie bij vliegroutes van vleermuizen. Overige groene ruimte is in beheer als gazon.

Verwachting voor beschermde soorten

soort	Tabel Flora- en faunawet	Habitat-richtlijn bijl. IV	Rode lijst	Jaarrond beschermd vogel	Functie plangebied
Broedvogels	3	-	-	-	Broedgebied rond Hoekenstraat
Vleermuizen	3	ja			Verblijfplaatsen in alle gebouwen
vleermuizen	3	Ja			Jachtgebied Hoekenstraat
Amfibieën	1,2,3	mogelijk	mogelijk		Landbiotop Hoekenstraat

Aangetroffen beschermde soorten

Er zijn bij het veldbezoek geen soorten aangetroffen. Gezien de periode (november) en het tijdstip (overdag) is dat ook niet te verwachten.

Het belang van het terrein voor beschermde soorten

Vleermuizen

Het gebied rond Hoekenstraat is een goed jachtgebied voor diverse soorten vleermuizen, als gevolg van de rust, variatie aan habitats, mogelijke verblijfplaatsen en donkerte. In een flat zijn mogelijke verblijfplaatsen.

Het gebied rond de Goudplevier is vooral geschikt als verblijfplaats van vleermuizen

Broedvogels

In de flat bij de Hoekenstraat en Goudplevier kunnen gierzwaluwen in de flats broeden. Het bos en struweel bij de Hoekenstraat is geschikt broedgebied voor struweelvogels..

Amfibieën

Het gebied rond de Hoekenstraat is zeer geschikt voor amfibieën. Jaarrond kunnen deze alle nodige habitats aantreffen en zonder risico's wisselen.

Het belang van het terrein voor beschermde gebieden

In de omgeving ligt de EHS in de uiterwaarden en delen daarvan zijn Natura 2000 gebied (Zouweboezem).

Doelsoorten voor deze gebieden zijn kamsalamander en soms meervleermuis.

De kamsalamander overwintert op het land op enige afstand van zijn voortplantingswateren. Daarbij trekt de soort ook over dijken en wegen. Het Merwedekanaal en de langsliggende weg zijn dvoor deze soort gen 100 % barrières. De struiken en bos bij de Hoekenstraat zijn geschikt als landbiotop.

De meervleermuis jaagt vooral in natte gebieden bij de rivieren. Zijn zomerverblijfplaatsen (voortplanting) heeft hij echter in gebouwen, ook midden in de bebouwde kom. Met name het nutsgebouwtje aan de Hoekenstraat is zeer geschikt als verblijfplaats voor deze soort. De flatgebouwen zijn dat minder..

Gevolgen

Mogelijke gevolgen van beschermde soorten voor het plan

Als er inderdaad vleermuizen en of gierzwaluwen in de daken en zijmuren van de flats verblijven, dan moet beoordeeld worden in hoeverre deze wijk ecologisch blijft functioneren voor deze soorten. Alle andere flats in de wijk zijn van dezelfde bouwstijl en hebben dezelfde gelegenheden voor verblijfplaatsen. Er zijn daardoor meer dan voldoende mogelijkheden voor verblijfplaatsen. Omdat er genoeg alternatieven zijn is het vooral van belang om te slopen na 15 augustus en vóór 15 april. Van april tot augustus zijn vleermuizen en gierzwaluwen aanwezig in hun verblijfplaatsen en kan er niet gesloopt worden.

Het nutsgebouwtje is zeer geschikt als vleermuisverblijfplaats. Het ligt ook strategisch aan een rustig groengebied (jachtgebied) en nabij het Merwedekanaal (jachtgebied en verbindinggebied met de uiterwaarden). Er is nauwelijks een alternatieve locatie met dezelfde kwaliteiten in de omgeving. Slopen van het gebouwtje heeft daarom grote invloed op soorten vleermuizen die er hun verblijfplaats hebben. Verwijderen van bos, struweel en rust heeft grote invloed op de kwaliteit als jachtgebied voor alle soorten vleermuizen.

Het is zeer onwaarschijnlijk dat er rond het nutsgebouwtje aan de Hoekenstraat jaarrond beschermde vogelsoorten broeden. Het bos is te jong voor uilen, er zijn geen nestgelegenheden voor huismussen of gierzwaluwen. Als er alleen niet-jaarrond beschermde vogels broeden, dan dient verwijdering van beplanting te gebeuren buiten de broedtijd (maart - juli).

Verwijderen van struiken, bos en rust heeft grote invloed op de kwaliteit als landbiotoop voor amfibieën.

Effecten van het plan op beschermde gebieden

Als er Kamsalamanders en meervleermuizen bij de Hoekenstraat voorkomen, dan heeft het plan invloed op de kwaliteit van beschermde gebieden langs de Rijn, waaronder natura 2000 gebieden.

De omvang van het effect dient nog bepaald te worden, als er inderdaad deze soorten voorkomen.

Conclusies

Het plangebied heeft mogelijk verblijfplaatsen van vleermuizen en gierzwaluwen in de flats.

In het nutsgebouwtje kunnen vleermuizenverblijfplaatsen zijn, waaronder die van de meervleermuis, een soort van beschermde gebieden langs de Rijn.

De begroeiing bij het nutsgebouwtje is mogelijk landbiotoop van amfibieën, waaronder de kamsalamander, een soort van beschermde gebieden langs de Rijn.

De omgeving van de Hoekenstraat is door variatie aan habitats en rust een van de betere jachtgebieden voor vleermuizen uit de wijk, een zeer goed leefgebied voor algemene amfibieën en broedgebied voor algemene vogels.

Aanbevelingen

Nader onderzoek

Het is nodig om nader onderzoek te doen naar vleermuizen in alle betrokken gebouwen en naar amfibieën rondom de Hoekenstraat.

Mogelijke alternatieven

Er zijn geen alternatieven bekend voor het plan.

Mogelijkheden voor mitigatie en compensatie van negatieve effecten

Men moet er rekening mee houden dat er beschermde soorten voorkomen. Men dient bij slopen of verwijderen rekening te houden met gevoelige perioden, die voor elke soortgroep verschillend zijn.

Ontheffingen

Indien er beschermde soorten aangetroffen worden die genoemd worden in tabel 2 en 3 van de Flora en faunawet, dan is ontheffing voor de ingreep nodig. Alle vleermuizen behoren tot tabel 3.

Als na degelijk onderzoek blijkt dat er alleen soorten van tabel 1 (algemene amfibieën en vogels) voorkomen, geldt er voor de ingreep een vrijstelling.

Als blijkt dat de kamsalamander en of meervleermuis voorkomen, dan dient getoetst te worden op invloed op beschermde gebieden (Habitattoets).

Bijlage

Doelstellingen Natura 2000 gebied Zouweboezem

Soorten

Bittervoorn
Grote modderkruiper
Kleine modderkruiper
Kamsalamander
Platte schijfhoren

Roerdomp
Purperreiger
Porseleinhoen
Zwarte stern

Krakeend
Snor

Habitats

Grasland op kalkhoudende, venige, of lemige kleibodem